

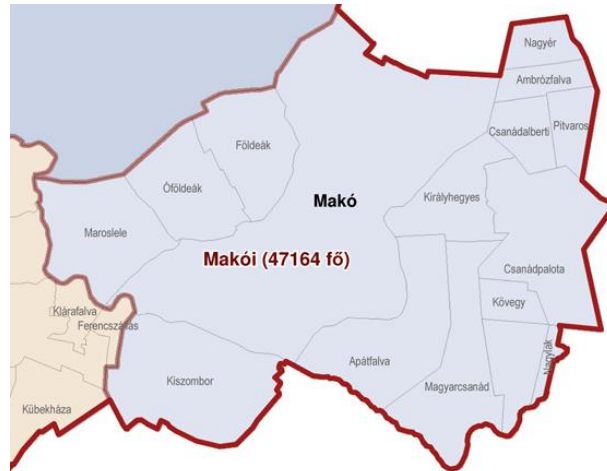
Csanádpalota fejlesztési terve 2014-2020 (VÁZLAT)

A fejlesztési terv az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, Csongrád-megye Területfejlesztési Konceptiójának és Makói Kistérség fejlesztési terveinek figyelembevételével készült.

I. A település bemutatása, előzmények, helyzetfeltárás

Csanádpalota Csongrád és Békés megye határán, közigazgatási területileg Romániával közvetlenül határos Csongrád megye dél-keleti térségében, Szegedtől 58 km-re, Makótól 16 km-re keletre, elhelyezkedő település.

A település a Makói járáshoz tartozik, mely a 311/2007. (XI.17.) Kormány rendelet 2. mellékletében a hátrányos helyzetű kedvezményezett kistérségek közé tartozik, ebből adódóan Csanádpalota a hátrányos helyzetű település.

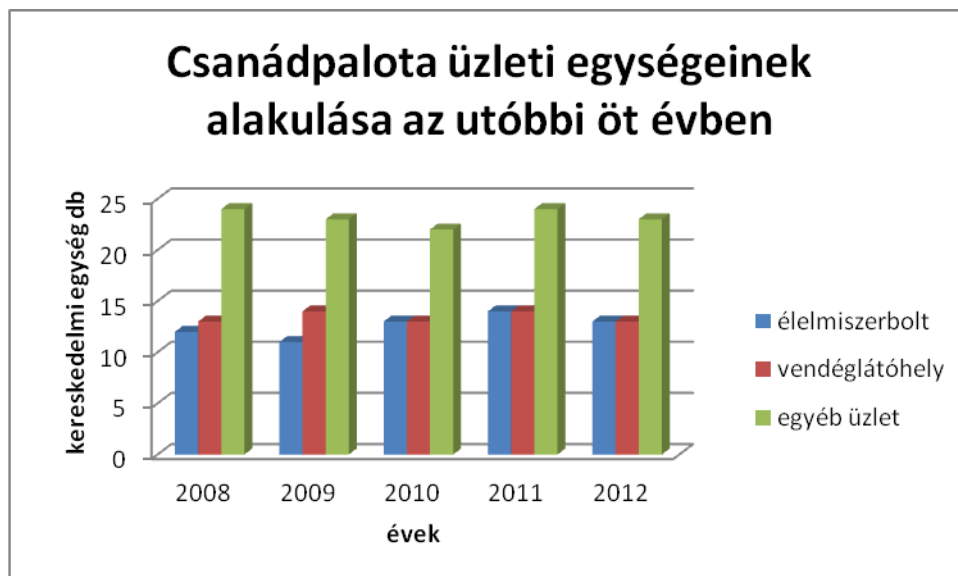

2009.-ben városi rangra emelkedett, lakosainak száma sajnos folyamatosan csökken 2013. január 1-jei népesség statisztika adatai szerint 3058 fő.

A település közigazgatási területe 7776 hektár, ebből belterület 332 hektár. A lakóingatlanok száma 1617 db, melyből 118 rom 70 telek.

A település valamennyi lakóházához az áram-, gáz-, víz-, telefon- valamint kábeltelevízió-hálózat csatlakozási lehetősége kiépített.

A városban jelenleg 13 élelmiszerüzlet, 13 vendéglátóhely, 23 egyéb üzlet, összesen 49 kereskedelmi és vendéglátóhely üzemel. A kereskedelmi egységek megoszlása az utóbbi öt évben nem sokat változott, közel azonosan alakult.

A településen valamennyi szociális, egészségügyi és köznevelési alapellátás biztosított, az önkormányzat a hatékonyabb működés érdekében köznevelési, szociális alapellátási és önkormányzati hivatala feladatainak ellátására jogi személyiségű társulásokat hozott létre több környékbeli település önkormányzatával, melyek székhelyeként működik, így mikro-társégi központként funkcionál.

Csanádpalota költségvetési intézményei közül a Közös Önkormányzati Hivatal önállóan működő és gazdálkodó intézmény, a többi intézménye önállóan működő intézmény. A városháza épületén 2011.-2012. években teljes hőszigetelés és fűtőkorszerűsítés, akadálymentesítés került végrehajtásra a KEOP-5.3.0/A /09-2010-0102 pályázaton.

Városháza

Az általános iskolai köznevelés feladatokat, 2013. január 1. napjától az állam átvette, az önkormányzat a működési költségekhez havi 1901 ezer forint hozzájárulás megfizetésére kötelezett. Az általános iskola két épületben működik melyekben 2008.-2009. években szintén akadálymentesítés, fűtés- világításkorszerűsítés történt.

Emeletes iskola

A Csanádpalota Térségi Napsugár Óvoda és Bölcsőde intézmény keretein belül működik, a 2009. évben régi iskola épületéből felújított, kibővített 120 férőhelyes korszerű Napsugár Óvoda, a 2010. évben régi óvodából kibővített, felújított 30 férőhelyes bölcsőde, és a királyhegyesi tagóvoda 30 férőhellyel.

Napsugár Óvoda

Bölcsőde

A szociális alapellátási feladatokat – családgondozás, gyermekjólét, idősök nappali ellátása, házi gondozás és szociális étkeztetés feladatait – a Csanádpalota Térségi Alapszolgáltatási Központ és Gyermekjóléti Szolgálat intézménye látja el Csanádpalotán, Ambrózfalván, Csanádalbertin, Királyhegyesen, Kövegyen, Nagyéren, Nagylakon, Magyarcsanádon és Pitvaroson. Az intézmény keretein belül működik a 16 férőhelyes Naplemente Idősök Gondozóháza, mely az idősök átmeneti elhelyezését biztosítja.

Naplemente Idősök Gondozóháza

A település közművelődési feladatait a Kelemen László Művelődési Ház és a Városi Könyvtár, mint önkormányzati költségvetési szervek látják el. A Művelődési Ház nyílászárócsereje, fűtés- világításkorszerűsítése 2010.-ben fejeződött be, a könyvtár teljes épülete az Integrált Községi Szolgáltató Tér kialakítása révén került kibővítésre, felújításra.

Kelemen László Művelődési Ház

Városi Könyvtár

A városban számos civil szervezet működik, akik a kultúra, honismeret, hagyományőrzés, sport, tánc, művészet, egészség, közbiztonság, ifjúság összefogása területeken végzik aktív tevékenységüket.

Az egészségügyi alapellátást a központi orvosi rendelőben 2 vállalkozó házi orvos, 1 vállalkozó fogszakorvos, és a Csanádpalota Térségi Alapszolgáltatási Központ és Gyermekjóléti Szolgálat intézmény keretében működő 2 védőnő és szakképzett fizioterápiás asszisztens végzi.

Orvosi Rendelő

A településen két pénzintézet, az OTP Bank Nyrt csanádpalotai fiókja és a Takarékszövetkezet valamint a Magyar Posta Zrt postahivatala működik, a tömegközlekedést a MÁV Zrt vasútvonalán napi 2 pár, illetve a Tisza-Volán Zrt 18 pár járatral biztosítják.

OTP fiók

Takarékszövetkezet

Főtéri buszváró

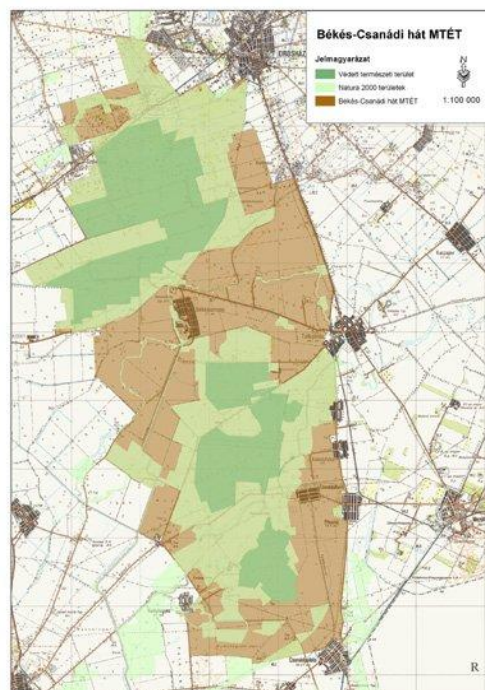

Vasútállomás

A település külterülete mezőgazdasági művelésre alkalmas, jó minőségű szántó terület. Jelentősebb erdő - a közigazgatásilag Csanádpalotához tartozó - Maros parti területek kivételével nincs.

A település alapvetően mezőgazdasági jellege miatt a mezőgazdasági termékek közül jellemző a gabonafélék, kukorica, napraforgó termesztése. A termőterület nagy részének öntözési lehetősége biztosított. A jó minőségű szántó területek lehetőséget biztosítanak a bio termesztés meghonosítására, s a keresletnek megfelelően paprika, zöldségfélék, konyhakerti növények termesztésére. Ugyanakkor termelhető lenne gyógynövény, kender, dohány. A megtermelt mezőgazdasági termékek, gabona stb. tárolási lehetőségét az Agrár-Ker. Kft., Zöld Határ Kft. telepén vállalni tudja.

A település közigazgatási területének jelentős része a Békés-Csanádi hát Magas Természeti Értékű Területén (MTÉT) helyezkedik el.

Ezek az úgynevezett zonális, azaz egyértelmű lehatárolással kijelölt területeken, az ott jellemző élővilágra specifikusan összeállított, de általában egy faj nevével fémjelzett előírás-csomagok pályázhatóak.

A Békés-Csanádi hát MTÉT teljes területe 40 580 ha, melyből támogatható terület: 38 125 ha, Natura 2000 terület: 20 194 ha, védett természeti terület: 9 643 ha, érintett települések: Apátfalva, Békéssámson, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Kardoskút, Királyhegyes, Magyarcsanád, Makó, Nagyer, Orosháza, Pitvaros, Székkutas, Tótkomlós.

A jelentős tájtalakítások, emberi beavatkozások ellenére is jó néhány értékes növényfajt őriznek a térség nedves kaszálórétjei, padkás szikesei, löszpuszta gyepei, szikes jellegű pusztagyepjei.

Kiemelkedő jelentőségű a terület az itt fészkelő madarak (fogoly, fűrj, széki lile, nagy goda, tűzok, szalakóta, kék vércse) és a nagy számban megjelenő vonuló madárfajok (nagy lilik, daru, nagy póling, kis póling) és a déli pusztákon élő tűzokpopuláció szempontjából is. A Békés Csanádi síkság MTÉT program célja a táj jellegének, természetes és féltermészetes élőhelyeinek megőrzése a hagyományos gazdálkodási módok újbóli elterjedésének támogatásával.

A Maros part közelsége, a természetvédelmi területek látványossága a turizmus fejlesztésének a forrása, kiaknázható lehetőségeket tartalmaz. A településen három panzió működik, valamint a Magyar-Román Barátság Háza, mint a Romániai Kőhalom (Rupea) tulajdonában lévő szálláshely.

Városunk művészeti nevezetessége, hogy itt nyugszik Kelemen László, az első magyar színigazgató, akinek sírhelye körül emlékpark létesült.

Kelemen László emlékpark

Csanádpalota város számos régi külföldi testvér települési kapcsolattal rendelkezik, Romániában Pécska, Zombolya, Kőhalom, Lippa, Szerbiában Padé településekkel. Szoros baráti kapcsolatot ápol továbbá a romániai Nagylakkal és Gyertyámossal.

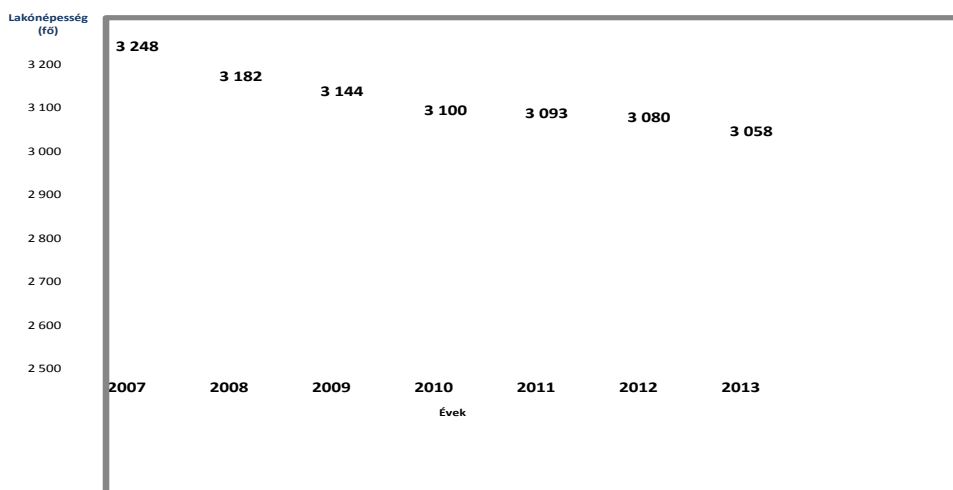
Demográfiai helyzet alakulása

Csanádpalota Csongrád megye legkisebb lakosságszámú városa, lakóinak száma 2013. január 1. napján 3058 fő.

Népessége változó ütemben, de folyamatosan csökken.

Állandó lakónépesség alakulása							
	évek						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
lakónépesség adott év január 1. napján (fő)	3 248	3 182	3 144	3 100	3 093	3 080	3 058
csökkenés		66	38	44	7	13	22

Állandó lakónépesség alakulása 2007. január 1. és 2013. január 1. között

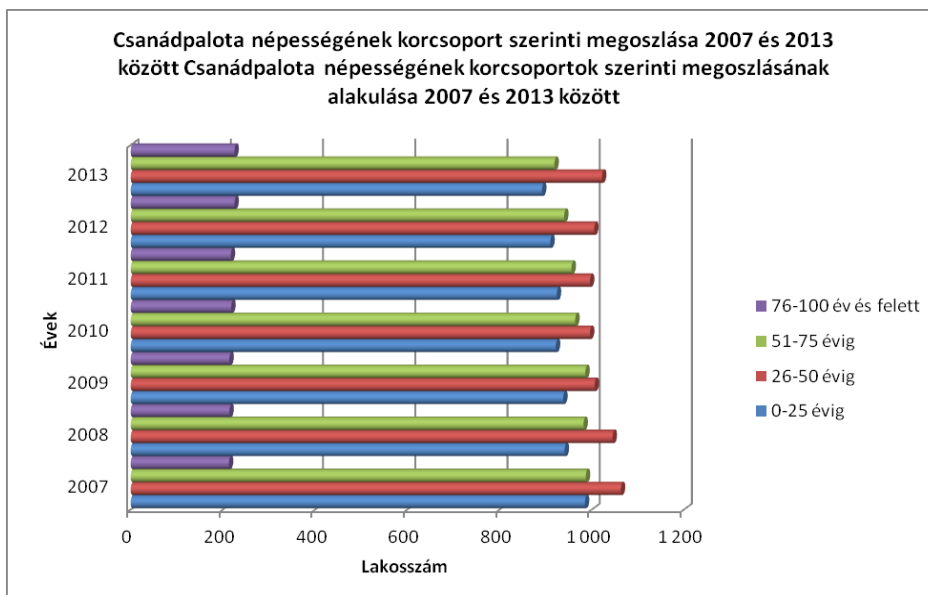
A csökkenés oka az európai demográfiai trendekhez hasonlóan elsősorban az előregedő lakosság, az alacsony születések száma.

Csanádpalota népességének korcsoportok szerinti megoszlásának alakulása 2007 és 2013 között

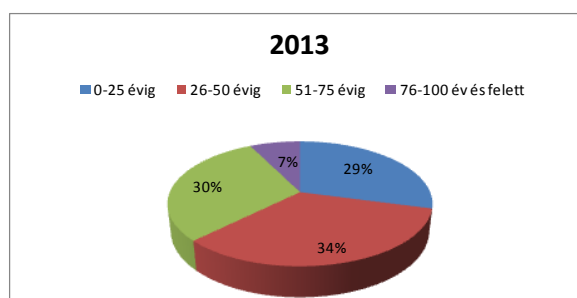
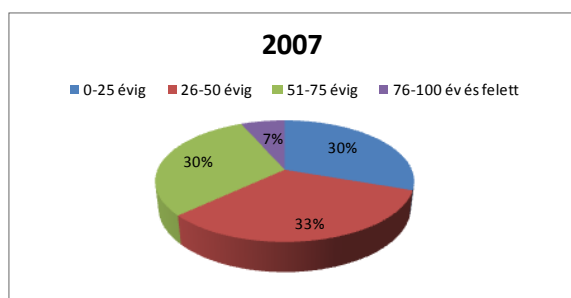
Évek	1 év alatti	1-3 éves korig	4-6 éves korig	7-14 éves korig	15-18 éves korig	19-25 éves korig	26-60 éves korig	61-80 éves korig	81- éves kor feletti
2007	23	85	91	290	184	312	1 522	644	97
2008	29	73	88	264	183	304	1 498	651	92
2009	25	74	90	256	182	311	1 463	648	95
2010	19	73	86	251	173	320	1 426	646	106
2011	22	77	76	257	164	328	1 430	631	108
2012	24	72	81	246	154	333	1 432	629	109
2013	22	66	84	242	149	329	1 440	617	109

Mint azt az adatok mutatják a lakosság korcsoport szerinti megoszlása 2007 és 2013 között nem igen változott. az 1-60 éves korig való csökkenés nagyon magas, mely korosztályba tartoznak a gyerekek és az aktív korú munkaképes lakosok.

0-25 évig	26-50 évig	51-75 évig	76-100 év és felett
985	1 063	987	213
941	1 045	982	214
938	1 006	986	214
922	996	964	218
924	996	956	217
910	1 005	940	225
892	1 022	919	225

Az arányok alapján az 51 és 100 év közötti lakos 37% az aktív munkaképes lakos ugyanakkor csak 33%.

A fiatalok egyre később, és kevesebb gyermeket vállalnak, ez a fogyás megmutatkozik a bölcsődei, óvodai férőhely kihasználtságon. A bölcsődénk 30 férőhelyére a beíratott bölcsődések száma átlagban 25, az óvodai 120 férőhelyre 89 gyermek.

A munkahely hiánya a városban illetve közvetlen környékén a fiatalokat arra kényszeríti, hogy az iskoláik elvégzése után, más településen, sőt egyre többen külföldön keressenek megélhetést.

Mezőgazdaság, kereskedelem, ipar helyzetének alakulása

Csanádpalota jó termőföldi adottsága révén jellemzően mezőgazdasági város. Jelenleg az alábbiak képet mutatják a mezőgazdaság adatai:

2012. évben iparüzési adóbevallást 325 adózó nyújtott be, ebből családi gazdaságok száma 45, őstermelők száma 103, mezőgazdaság vállalkozók száma 6.

Csanádpalota Város 2007 és 2013 közötti fejlődése, beruházási előzmények

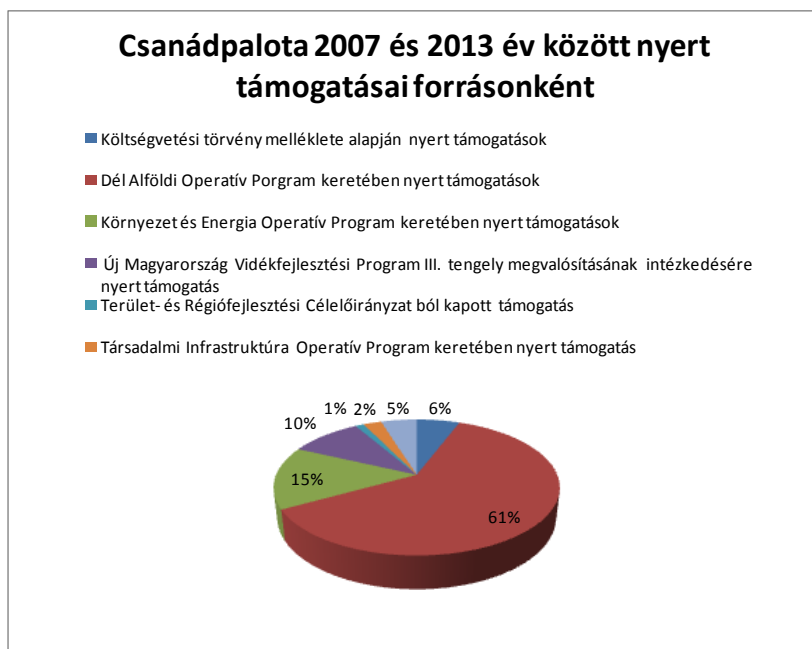
Csanádpalota városban 2007 és 2013 között az önkormányzat összesen 468 millió forint beruházást felújítást végzett, a szennyvízberuházáson kívül.

A 468 millió kiadásból 401 millió forint volt a pályázati támogatások, melyhez 68 millió forint önerőt kellett hozzátenni.

**A 468 millió forint beruházások és felújítások az alábbiak szerint valósultak meg
(adatok forintban)**

forrás	támogatás	önerő	költség
Költségvetési törvény melléklete alapján nyert támogatások	23 318 755	11 015 942	34 334 697
Dél Alföldi Operatív Program keretében nyert támogatások	245 090 994	29 678 277	274 769 271
Környezet és Energia Operatív Program keretében nyert támogatások	59 782 101	15 012 688	74 794 789
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengely megvalósításának intézkedésére nyert támogatás	38 830 449	9 707 613	48 538 062
Terület- és Régiófejlesztési Célirányzat ból kapott támogatás	4 636 000	1 159 000	5 795 000
Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretében nyert támogatás	9 729 160	0	9 729 160
Határon átnyúló fejlesztési támogatásból nyert támogatás	19 402 220	1 001 480	20 403 700
Összesen	400 789 679	67 575 000	468 364 679

A város legnagyobb beruházása a KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0072 Csanádpalota Város szennyvízkezelési és szennyvízelvezetési pályázat megvalósítása, melynek előkészítő ütemére 79.399 ezer forint támogatást kapott Csanádpalota, melyhez 14.011 ezer forint önerőt kellett hozzátegyen. A beruházás kivitelezési szakasza kezdődött meg ebben az évben, melyre az elnyert támogatás 1.290.692 ezer forint, melyhez önerőként 301.904 ezer forintot kell hozzátegyen a lakosság és az önkormányzat, viszont az EU Önerő Alap terhére csökken ez az önerő. A teljes beruházás összköltsége 1.592.595 ezer forint.

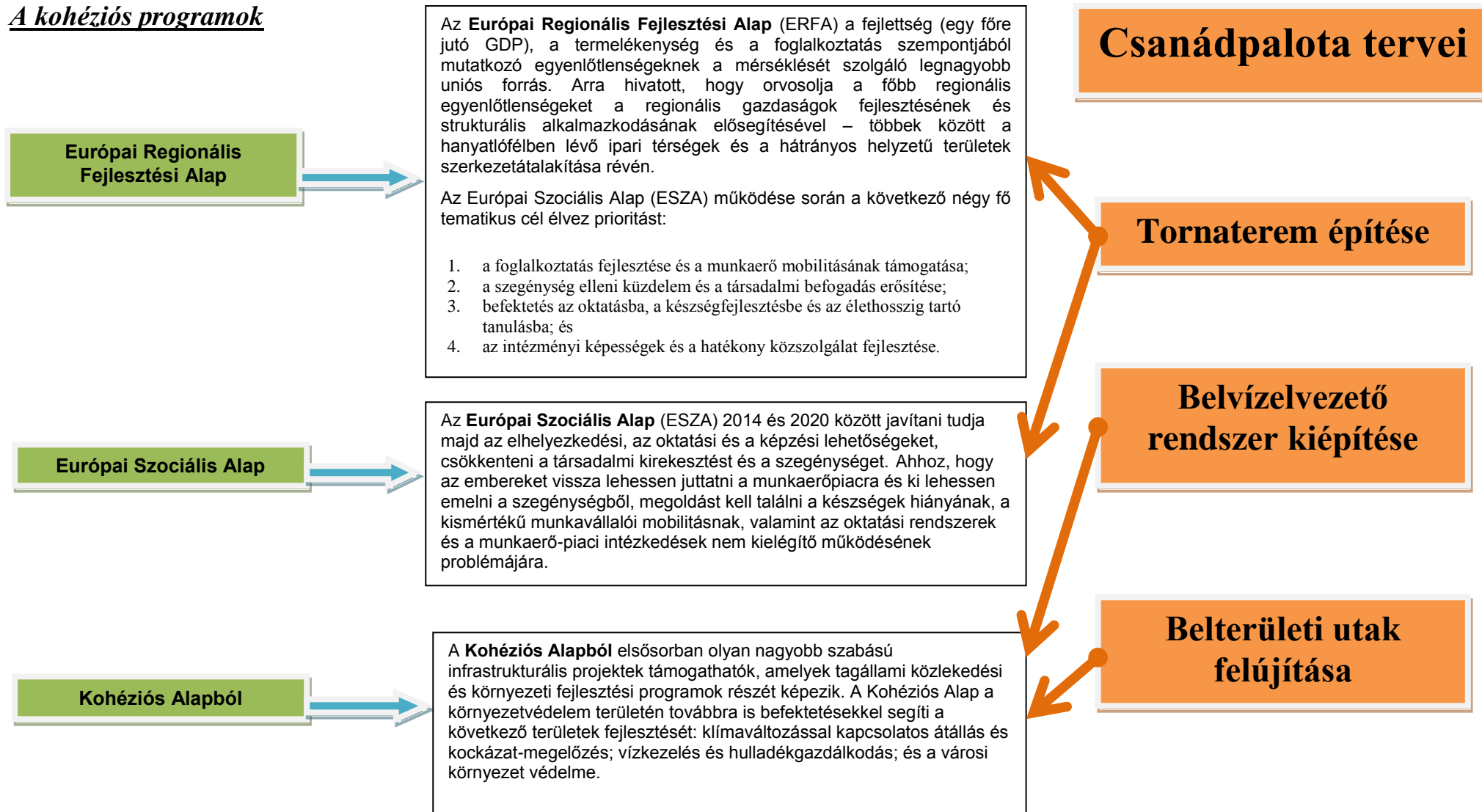
II. Csanádpalota fejlesztési tervei 2014-2020. évekre

A kohéziós alapok

A kohéziós politika az európai szintű szolidaritást szolgáló politikai keret, mely több százezer projekt révén valósul meg. E projekteket Európa-szerte két strukturális alap – az **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)** és az **Európai Szociális Alap (ESZA)** –, valamint a **Kohéziós Alap** támogatja. A gazdasági és társadalmi kohézió, amint azt a tagállamok az 1968-ban aláírt Egységes Európai Okmányban megfogalmazták, a különböző régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentését és a leghátrányosabb helyzetű régiók felzárkóztatását célozza. Az új európai uniós szerződés tervezet egy harmadik dimenzióval bővíti ki a kohéziós politikát, és immár „gazdasági, társadalmi és területi kohézióról” beszél, ami azt jelenti, hogy a kohéziós politikának törekednie kell arra is, hogy a területi fejlődés kiegyensúlyozottabbá és fenntarthatóbbá váljék.

A következő ábrázolás Csanádpalota fejlesztési terveinek a Kohéziós Alapból való megvalósításának csatlakozási pontjait mutatja be.

A kohéziós programok

Tornaterem építése:

Csanádpalotán az általános iskolás tanulók száma 2003. évben 365 fő volt 2013. évben 194 fő. A tanulói létszám csökkenését az is befolyásolja, hogy a testnevelési órák megtartására csak egy tornaszoba áll rendelkezésre.

A tanulói létszám csökkenésének okai között az is szerepel, hogy az a szülő, aki a gyermekét testnevelés területén szeretné továbbfejleszteni, inkább már ötödik osztálytól bejártatja Makóra, mivel nálunk a tornaszoba és felszerelése alkalmatlan például szertorna, vagy különböző versenyszintű sport tevékenység végzésének felkészítésére.

A kormány kiemelt figyelmet fordít a köznevelés rendszerében megvalósuló mindennapos testnevelés infrastrukturális feltételeinek biztosítására. A kormány célja, hogy a kötelező iskolai úszásoktatás feltételei biztosítottak legyenek és belátható időn belül minden járásban legyen egy uszoda, ez Makó járás esetében biztosítva van.

Rangsorolták azon nevelési-oktatási intézményeket is, melyek nem rendelkeznek a jogszabályban meghatározott szabványoknak megfelelő tornateremmel.

A következő, 2014-20-as programozási időszakban az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program részeként szándékaik szerint lesz lehetőség pályázni a mindennapi testnevelés feltételeinek megteremtését célzó beruházásokra, tornaterem felújításokra. Az időszak támogatási programja jelenleg meg tervezés alatt áll, így ezzel kapcsolatosan is korai volna egyértelmű információval szolgálni.

Belvízelvezető rendszer kiépítése:

Az M43 autópálya Makó-országhatár szakasza fontos csatornákat keresztez, valamint drénmezőt. A Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat arra biztatta a kivitelezőt, hogy a először ezeket a vízműveket készítse el, mert nemcsak a földtulajdonosok járhatnak rosszul egy-egy nagyobb eső után, hanem a kivitelezés is megrekedhet. Az építkezés során ez a jelenség az őszi esőzésekkel már látszott is, több helyen megrekedt a víz. A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt február hónap elején újságban azt nyilatkozta itt az altalaj építésre alkalmatlan. Annak érdekében, hogy az utat ne veszélyeztesse a belvíz, és minél tartósabb legyen, töltésalapozást kell végezni, és a „talajstabilizáló anyag” több milliárd forintba kerül.

A településünkön és környékén a csapadékvíz és a belvíz elvezetés részben megoldott. A belterületen a belvízelvezető árkok csak föld alapúak, beton mederelemek hiányoznak, csak a rendszer 5%-ában található meg. Az árkokat benövi a gaz beomlanak, sokszor az ingatlan tulajdonosok betemetik nem foglalkozva azzal, hogy a víz elfolyása biztosítva legyen. A Start munka-program keretében az önkormányzat elkezdte a belvízelvezető csatornák kiépítését, felújítását, viszont az egész településen történő kiépítését célszerű lenne egy időpontban egyszerre megoldani.

Belterületi utak felújítása:

A belterületi utak kiépítése, burkolattal történő ellátása 2007. és 2013. között Csanádpalota majdnem minden utcáján megvalósult. Az utak nem nagy teherbírású utak, sok utcában csak a földutak lecserélése volt a fő cél. Az idő során több utcában a mezőgazdasági gépek és a nagy tömegű szállítójárművek a bitumenes útburkolatot megsüllyesztették, melyben aztán repedések keletkeztek. Az időjárási viszontagságok, esőzések, belefagyott csapadék szétfeszítette, a forgalom kihordta a fellazult darabokat, ennek eredményeként majdnem minden utcában van olyan rész ahol kátyú keletkezett.

A belterületi utak és járdák felújítására a szennyvízberuházás elkészültével sort kell keríteni, ezért megvalósítási ütemtervet kell készíteni.

Külterületi dűlőutak rendbetétele:

A belterületi utak felújításával párhuzamosan a település mezőgazdasági adottsága miatt nagy szükség van a külterületi dűlőutak rendbetételére. A külterületi dűlőutak rendbetételével a mezőgazdasági gépek külterületen elkerülve a város belterületi útjait tudnának eljutni a célterületekre. Tisztább belterületi utak, kevesebb sár, nitrátos por, tisztább levegő mind a város lakosságának komfort érzetét javítaná.

A 2014-2020-as operatív programok prioritásai

Az alábbi operatív programok lesznek 2014-től.

- **GAZDASÁGFEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP)**

A kormányhatározat szerint a **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program** első tervezeténél a prioritások között szerepel a versenyképes kis- és középvállalkozási szektor, az ipari termelés, szolgáltatások és hálózatok, a kreativitás és tudásgazdaság fejlesztése, innováció és kutatás-fejlesztés, az infokommunikációs technológia fejlesztése, a rekreációs, egészségügyi szolgáltatások és turizmusfejlesztés, a kiemelt térségi és **közösségi gazdaságfejlesztés**, illetve a foglalkoztatás ösztönzése és üzleti környezet fejlesztése

- **TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (TOP)**

A **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program** első tervezeténél prioritásnak számítanak a megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és

speciális térségi programok, a nagyvárosi térségek integrált településfejlesztési, foglalkoztatási és életminőség-javító programjai, a kisváros-térségi közösségvezérelt integrált fejlesztési programok, illetve a decentralizált társadalmi befogadást és foglalkoztathatóságot szolgáló programok.

- **VERSENYKÉPES KÖZÉP-MAGYARORSZÁG OPERATÍV PROGRAM (VEKOP)**

A **Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program** első tervezetének meghatározója az intelligens és tudásalapú növekedés, versenyképes gazdaság-, valamint kis- és középvállalkozás- fejlesztés, az integrált települési és közösségi infrastruktúra-fejlesztés, a térségi integrált közösségvezérelt fejlesztési programok Pest megyei városokra és térségeikre, valamint a tudásgazdaságot, társadalmi befogadást és foglalkoztathatóságot szolgáló programok.

- **EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (EFOP)**

Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program** első tervezeténél kiemelten szerepelnek az infrastrukturális beruházások a társadalmi befogadás területén, a fejlesztések a társadalmi befogadás érdekében, az infrastrukturális beruházások az oktatás és kultúra területén, az oktatási, kulturális fejlesztések, a közigazgatási infrastruktúra feltételeinek javítása és a kutatási fejlesztések.

- **KÖRNYEZETI ÉS ENERGETIKAI HATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM (KEHOP)**

A **Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program** első tervezeténél prioritás a klímaváltozásra történő felkészülés, a víziközmű-szolgáltatás fejlesztése, a vízvédelemmel, a hulladékgazdálkodással, a levegőminőséggel és a zajvédelemmel kapcsolatos fejlesztések, a természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, a megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések, az energetikai, környezetügyi kutatás-fejlesztés és innováció, illetve a szemléletformálás. A széndioxid-kvóta értékesítésének bevételeiből és a 2014-2020 között megnyíló Környezet és Energhatékony Operatív Program (KEHOP) támogatásaival egy minden korábbinál kiterjedtebb épületenergetikai programot tervez a kormányzat.

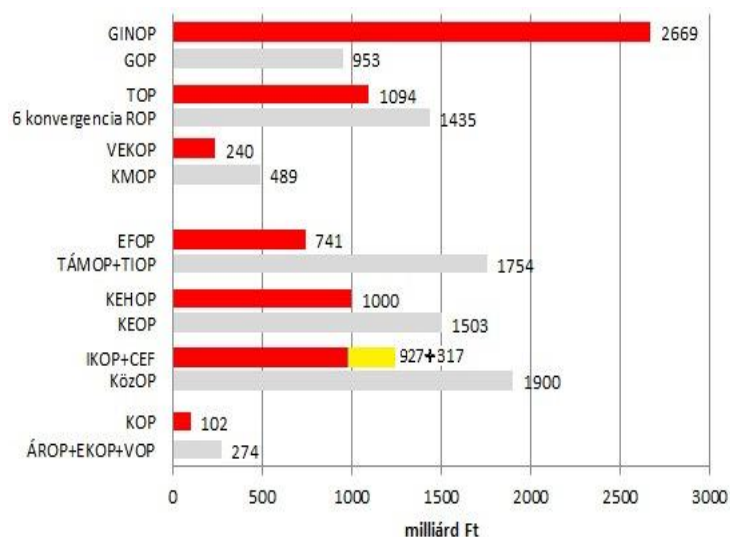
- **INTEGRÁLT KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (IKOP)**

Az **Intelligens Közlekedésfejlesztés Operatív Program** első tervezeténél elsődleges szempont a nemzetközi közúti, vasúti és vízi úti elérhetőség javítása, a regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság javítása, a regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása, valamint az integrált, fenntartható elővárosi mobilitási rendszerek fejlesztése a nagyvárosokban.

- VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM (VP)

A **Vidékfejlesztési Program** első tervezeténél meghatározó a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben; a versenyképesség fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása; az élelmiszerlánc- szervezés és a kockázatkezelés előmozdítása a mezőgazdaság területén, a mezőgazdaságtól és az erdészettől függő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása, az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban, illetve a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés, **szociális szövetkezetek és önellátó gazdálkodás támogatása a vidéki térségekben**

Forrásnövekedések az Operatív Programokban 2013-ról 2014-re

(A pirossal jelzettek az 2014-ben induló operatív programok, alatta a szürkével jelzettek amely program helyébe lépnek.)

Legfontosabb irány a munkahelyteremtés, mely a lakosság számának megtartását, növelését eredményezi. Ennek érdekében ki kell aknázni a település turisztikai lehetőségeit, erősíteni kell a településen a vállalkozók mezőgazdasági szereplők részvételét a település életében.

A város jó elhelyezkedése révén, a Kelet-Közép-Európai szerepű településhálózati csomópont, a Szeged-Szabadka-(Hódmezővásárhely-Makó)-Arad-Temesvár és térsége egyik tagjaként nem csak a mezőgazdaságát képes fejleszteni, hanem a képzettségi szint erősödését, a nemzetközi kapcsolatok tovább fejlesztésével az egészséges ivóvízellátásától, a szennyvízelvezetésen a környezetvédelmen keresztül az egészségügyi hálózat fejlesztéséig több területet, így a fejlesztésekkel ez egyre erősödő környezeti tényezők új munkahelyek megtelepedését teremtik meg. A térségben 900 ezer város lakó él, az 1 millió lakost meghaladó népességű régió egymástól 30-50 km-re fekvő városokkal egy új növekedési pólust alkot.

A biopolisz logikája

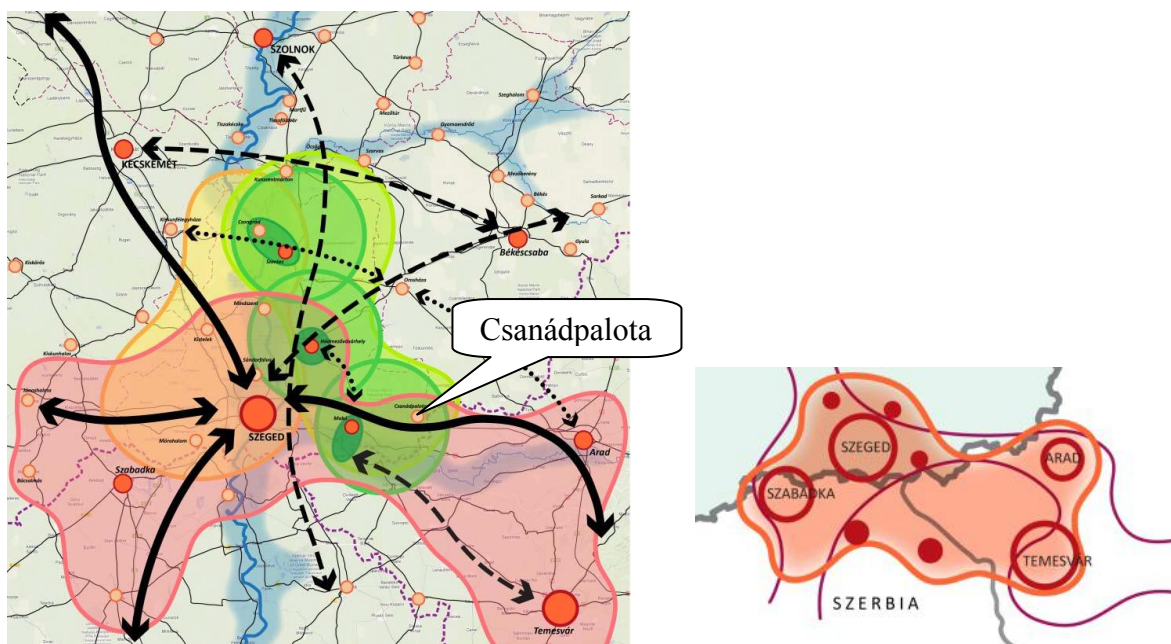
Leszakadásunk megállítása a tét: az uniós fejlesztési forrásokat Szeged a tudásalapú gazdaság fejlesztésére fordítaná. Ezt jelenti a bűvös szó, a biopolisz. Ha megvalósul, ha Szeged kutatás-

fejlesztési központként képes lesz fölgyorsítani a régió fejlődését, 170-200 ezer lakosú várossá nőhet.

A szegedi neurobiológiai tudásközpont projektjeiben csaknem négyszáz kutató dolgozik, ötven új munkahelyet hoznak létre. Új, a diagnózist segítő szereket, hatékony molekulákat szeretnének kifejleszteni az idegrendszert érintő betegségek gyógyítására. Az eredményeket szabadalmaztatják, vállalkozások hasznosítják. Ez az egy tudásközpont hamarosan és várhatóan 4-5 high-tech kisvállalkozást hoz létre, amelyek a legkülönbözőbb szolgáltatásokat igénylik majd, vagyis újabb munkahelyeket teremtenek. Valahogy így kell elképzelni, mit jelent az, hogy biopolisz. Hasonló kutatás-fejlesztési magok köré szerveződő cégek, intézmények teremthetnek új munkahelyeket, de akár multinacionális vállalatok is betelepülhetnek az eredmények hasznosítóiként

A tudásalapú gazdaság fejlődése hosszabb távon javíthatja az életszínvonalat. Ha Szeged sikeresen bekapcsolódik a nemzetközi tudásalapú gazdaság fejlődésébe, akkor idővel egy 170-200 ezres régióközponttá válik, ahol magasak a jövedelmek, magas a foglalkoztatottsági arány. Ha ez nem valósul meg, a fiatalok elvándorlása felgyorsul.

Csanádpalotáról nagyon sok fiatal vesz részt Szegeden felsőfokú oktatásban, viszont az elhelyezkedésük már nem biztosított. Szerencsés helyzetben vagyunk, mivel a Szeged-Szabadka-(Hódmezővásárhely-Makó)-Arad-Temesvár térségben helyezkedik el településünk, ezt az előnyt kihasználva olyan kutatás-fejlesztéssel foglalkozó cégek megtelepedésének tudna helyet adni városunk, mely a négy nagy város között a középpontban van. A cégek munkahelyet adnának a fiataloknak ezzel a lakónépesség fogyása megállna, sőt növekedésnek indulhatna.

Közlekedési infrastruktúra fejlesztése

A település közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése kifejezetten Az M43-as autópálya közvetlen a település közigazgatási területén halad át, melynek országhatár előtti utolsó Magyarországi állomása a Krak-éri pihenőhely.

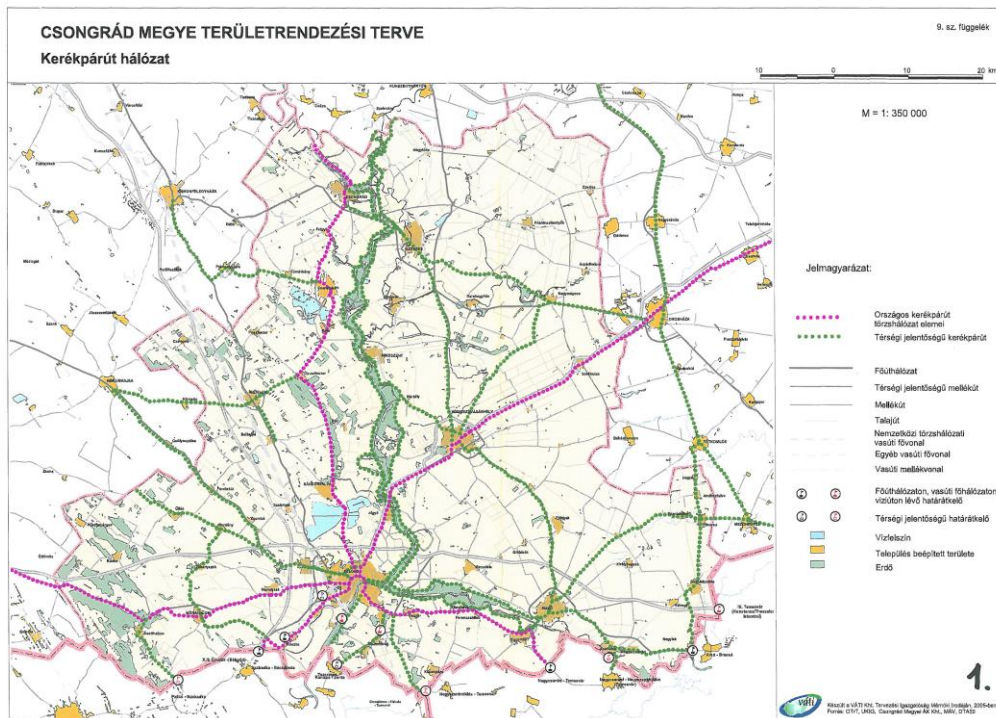
A Csanádpalotát és Román Nagylakot összekötő út megépítése összekapcsolja településünket hivatalosan is Romániával, hiszen eddig hiába voltunk közvetlen határszélén, nem tudtuk

kihasználni lehetőségét, hiszen a határforgalom Nagylakon csapódott le. Az út megépítése a határ megnyitása közvetlen kapcsolatot jelent a Román térséghez. A közlekedési infrastruktúra fejlesztésével így új munkalehetőségek nyílnak meg a település lakói előtt, a megtermelt mezőgazdasági termékek értékesítésének új piaci lehetőség nyílik meg, a turisztikai célok közelebb kerülnek egymáshoz.

Az Európai Unió 5,63 millió eurós finanszírozásából épülhet meg 2014-ig a romániai Nagylakot a magyarországi Csanádpalotával összekötő 44 129 jelű, 8,5 kilométeres aszfaltos út. Az elnyert pályázati pénzből 1,42 millió euró Nagylakot, 4,21 millió pedig Csanádpalotát illeti meg, ebből fogják megépíteni a rájuk eső útszakaszt. Csanádpalotához 3,8 kilométer aszfaltút a jelenlegi út kiszélesítésével, kerékpárút elhatárolásával, 1 körforgalmi csomópont, a híd megerősítése és a vasúti átjáró átépítése tartozik. A projekt célja a határ menti övezetben való szabad mozgás elősegítése, a két település lakóinak kölcsönös megismerése.

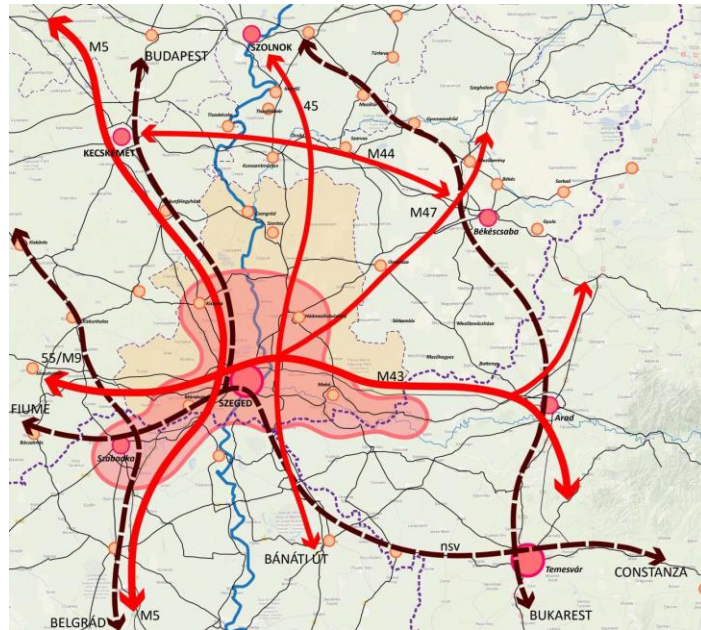
A Csanádpalota-Kövegy összekötő kerékpárút megépítésére benyújtott pályázat jelenleg tartalék listán van, reményeink szerint támogatást nyer. Csongrád megye kerékpárút hálózat fejlesztési tervében szerepel a Csanádpalotát Nagylakkal az országhatárral összekötő kerékpárút kiépítése, melyhez csatlakozást biztosítana a Kövegyi lakosok számára.

Csanádpalotán a nagyobb problémák egy 2 km hosszúságú útszakaszon merülnek fel. A Romániába történő könnyebb átjutás az épülő M43-as autópálya utolsó magyarországi lehajtójáról való lejutás Csanádpalota és Románia irányába (Nadlac) indokolja külterületen a 44561. j. és a 44129. j. út közötti összekötő út építését. A projekt ezt a 2 km hosszú útszakaszt valamint egy vasúti átkelő és egy híd újjáépítését tartalmazza. A tervek elkészültek a kivitelezésre pályázatot kell benyújtani.

A közlekedési infrastruktúra újjáépítése és modernizálása alapeleme a határon átnyúló régiók fejlődésének. Egy fejlett közlekedési infrastruktúra létezése fontos a gazdasági fejlődésben és a munkanélküliség csökkenéséhez vezet. Az úthálózatok fontosak az cégek elhelyezkedésének beazonosításakor valamint a turizmus és az üzleti szféra fejlesztésében. Az infrastrukturális befektetések elősegíti a lakosság és az áruforgalom mobilitását és fontos

szerepet játszik a cégek versenyességének növelésében valamint a munkaerő mobilitásában, vagyis az egész határ menti régió fejlődésében.

Közbiztonság fejlesztése

Városunkban hatékony polgárőrség működik, valamint a rendőrségi közreműködés is megfelelő, azonban a rendőrőrs Csanádpalotán történő kialakítása továbbra is célkitűzés. Az M43-as autópálya az országhatárt településünk közigazgatási területénél lépi át, a Román Nagylak-Csanádpalota összekötő 44129 j. számú út megépítésével a határforgalom településünkön fog átmenni, a 47-es útról Békéscsaba Orosháza irányából a településünkön keresztül fog a Romániába tartó forgalom az autópályára felhajtani, ezek a tényezők mind azt indokolják, hogy rendőrőrs működjön városunkban.

A rendőrőrs helye már kialakításra került a Sirály utcai önkormányzati épületben, mindent meg kell tenni, hogy a rendőrőrs újra Csanádpalotán működjön.

Az Operatív Programok

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP)

A kormányhatározat szerint a **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program** első tervezeténél a prioritások között szerepel a versenyképes kis- és középvállalkozási szektor, az ipari termelés, szolgáltatások és hálózatok, a kreativitás és tudásgazdaság fejlesztése, innováció és kutatás-fejlesztés, az infokommunikációs technológia fejlesztése, a rekreációs, egészségügyi szolgáltatások és turizmusfejlesztés, a kiemelt térségi és közösségi gazdaságfejlesztés, illetve a foglalkoztatás ösztönzése és üzleti környezet fejlesztése

TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (TOP)

A **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program** első tervezeténél prioritásnak számítanak a megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok, a nagyvárosi térségek integrált településfejlesztési, foglalkoztatási és életminőség-javító programjai, a kisváros-térségi közösségvezérelt integrált fejlesztési programok, illetve a decentralizált társadalmi befogadást és foglalkoztathatóságot szolgáló programok.

KÖRNYEZETI ÉS ENERGETIKAI HATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM (KEHOP)

A **Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program** első tervezeténél prioritás a klímaváltozásra történő felkészülés, a víziközmű-szolgáltatás fejlesztése, a vízvédelemmel, a hulladékgazdálkodással, a levegőtisztasággal és a zajvédelemmel kapcsolatos fejlesztések, a természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, a megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések, az energetikai, környezetügyi kutatás-fejlesztés és innováció, illetve a szemléletformálás. A széndioxid-kvóta értékesítésének bevételeiből és a 2014-2020 között megnyíló Környezet és Energhatékony Operatív Program (KEHOP) támogatásaival egy minden korábbinál kiterjedtebb épületenergetikai programot tervez a kormányzat

EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (EFOP)

Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program** első tervezeténél kiemelten szerepelnek az infrastrukturális beruházások a társadalmi befogadás területén, a fejlesztések a társadalmi befogadás érdekében, az infrastrukturális beruházások az oktatás és kultúra területén, az oktatási, kulturális fejlesztések, a közigazgatási infrastruktúra feltételeinek javítása és a kutatási fejlesztések.

Csanádpalota tervei

Vállalkozók háza,
inkubátorház létrehozása

Üzleti lehetőségek megteremtése
az infrastruktúra fejlesztésével

Közvilágítás korszerűsítése

Önkormányzati épületek
nyílászáró cseréje

Önkormányzati épületek
korszerűsítése

Vállalkozás fejlesztéséhez
szükséges tudás megszerzése,
megteremtése együttműködéssel
egy határ menti vállalkozási
övezet kialakítása

Vállalkozók háza, inkubátorház létrehozása

Csongrád megye tervezett programcsomagjai:

1. Programcsomag: Vállalkozói élettér

1. Lokális üzleti környezet fejlesztése:
  - Telephelyfejlesztés, ipartelepítés fenntartása a foglalkoztatás fejlesztési célok átgondolásával
  - Kis- és középvállalkozások (KKV-k) információs technológia (IT) felkészültségének növelése (háttérfeltételek, infrastruktúra, kompetenciák, menedzsment)
  - Hálózati gazdaságfejlesztés - vállalkozások fizikai infrastruktúrájának támogatása
  - TRIPLEX hármashatár ipari park, mint üzleti infrastruktúrához kapcsolódó ütemezett fejlesztések
  - Bács-Kiskun, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Csongrád megye határtérségének összehangolt üzleti környezet fejlesztése
2. KKV-k finanszírozási környezetének javítása
  - Csongrád megyei mikrohitel- és garanciaalap létrehozása
  - Hitelszövetkezetek mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára
  - Hídképzés az SZTA és a vállalkozások között
  - Vállalkozások felkészítése tőkejuttatások fogadására
3. KKV-k versenyképességének javítása
  - Pre-inkubáció, spin-off, start-up, inkubáció
  - Képzés, vállalkozói akadémia
  - Tanácsadási program KKV-k számára
  - KKV-k együttműködésének erősítése
4. Térség specifikus, ágazati fókusszal bíró kiemelt projektek támogatása
5. Hármashatárban rejlő specifikus lehetőségek kiaknázása

Ezen programcsomagokra építve Csanádpalotán egy impozáns vállalkozók házát, inkubátorházat lehetne létrehozni, ami megkönnyíti a vállalkozások létrehozását és fejlődését, miután védett környezetet biztosít a mikro-, kis- és középvállalkozások számára, segíti beilleszkedésüket a helyi- és regionális gazdaságba, valamint technikai és szakmai háttérrel biztosít számukra, és mindezzel javítja, illetve fokozza a mikro-, kis- és középvállalkozások foglalkoztatási kapacitását.

Az Inkubátorház, mint intézmény, piacszervező, forrásközvetítő, ötlet-gondozó és innovációt ösztönző funkciókat lát el, olyan szolgáltatásokkal segíti a vállalkozókat, melyek ma már nélkülözhetetlen részei a sikeres üzletvitelnek. Segíti a vállalkozások működését, teret és szolgáltatásokat nyújt növekedésükhöz, segíti a gazdaság vérkeringésébe való eredményesebb bekapcsolódásukat, információk és szolgáltatások biztosításával ösztönzi az üzleti szolgáltatásokkal és vállalkozásfejlesztési intézményekkel való szorosabb együttműködésüket. A nyújtott szolgáltatások lehetővé teszik, hogy a vállalkozók figyelmüket cégük fő tevékenységére fókuszálhassák, és ne kelljen kevésbé produktív dolgokra időt fordítaniuk.

Az inkubáció hozzájárul egy strukturált üzleti környezet kialakulásához, minimalizálja az új üzleti vállalkozások körüli kezdeti akadályokat, s megalapozhatja a már működő vállalkozások továbbfejlődésének lehetőségeit, irányait, valamint előmozdíthatja a vállalkozások közötti együttműködés kialakulását is.

Az inkubátorház azoknak a vállalkozásoknak nyújt elsősorban lehetőséget, amelyek:

- nem rendelkeznek jól megközelíthető helyen levő, megfelelő saját helyiséggel tevékenységük végzéséhez,
- nem rendelkeznek megfelelő irodatechnikai és kommunikációs berendezésekkel,
- tevékenységük, vállalkozásuk fejlesztéséhez tanácsadásra, különböző inkubációs szolgáltatásokra van szükségük,
- szeretnék kihasználni az együttműködésben rejlő üzleti lehetőségeket.

Az alábbi igénybe vehető szolgáltatásokat lehetne megvalósítani:

- Irodák, tárgyalótermek, konferenciatermek bérlése
- Felszerelt kis- és nagyterem bérlés (flipchart, projektor, vetítővászon, digitális tábla, hangtechnika)
- Oktatóterem
- Minőségi hang- és fénytechnikai szolgáltatások a rendezvényteremben
- Catering szolgáltatás
- Irodatechnikai szolgáltatások (fénymásolás, faxolás, nyomtatás, hőkötés, spirálozás)
- Honlap készítés és karbantartás
- Számítógépes grafika, arculatterv
- Teljes körű marketing szolgáltatás
- Pályázatok figyelése, pályázatírás, projekt menedzsment
- Környezetvédelmi tanácsadás
- Adó- és pénzügyi tanácsadás
- Teljes körű könyvelési szolgáltatás
- Vállalkozásfejlesztési tanácsadás
- Jogi tanácsadás, ügyintézés
- Cégalapítás, cégjogi tanácsadás

2. Programcsomag: Összehangolt turizmusfejlesztés Csongrád megyében

1. Komplex turisztikai termék és vonzerőfejlesztés

- Turisztikai termékfejlesztés megvalósítása az egészségturizmus (benne: alkony és aktív turizmus), a kulturális (benne: vallási) turizmus, ifjúsági, sport- és ökoturizmus területén
- Turisztikai desztinációkban vonzerőfejlesztés, turisztikai szolgáltatás fejlesztés, kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése és szükség esetén szálláshely fejlesztés
- Kisvasútvonalra épülő komplex attrakciófejlesztés

2. Turisztikai desztináció kialakítása, turisztikai értékesítési, marketing és szolgáltató tevékenység

- A turizmus fejlesztésének kiemelt eleme a turisztikai marketingstratégiák kialakítása és megvalósítása, szervezeti háttér megteremtése és működtetése
- A megyében (a környező térségekkel közösen) egységes turisztikai arculatot kell kialakítani
- Helyi és térségi TDM szervezetek fejlesztési stratégiáinak mentén fejlesztések támogatása, (tematikus utak, stb), helyi és térségi desztináció marketing kialakításának támogatása

3. A megye egyes kiemelt térségeinek turisztikai desztináció fejlesztése határon átnyúló szervezetfejlesztés figyelembevételével (nemzetközi TDM)

- Kiemelt területekként jelennek meg a Homokhátság, Szeged-Hódmezővásárhely-Makó térsége, valamint a Körös-Tisza mente (Szentés-Csongrád térsége) és Ópusztaszer
- Helyi termékek népszerűsítése

Csanádpalotán nincs lehetőség nagy ipari vállalkozások gyors megtelepedésének több száz fő foglalkoztatottal. A turizmus fő vonzereje településünknek, a természetvédelmi területek, a Maros part közelsége, helyi jellegzetességeink a nagy városokban élőknek újdonság. Lovaglás, horgászás, kerékpározás.

Létre kell hozni tanösvényeket Csanádpalota-Királyhegyes-Csanádalberti-Pitvaros-Mezőhegyes és Csanádpalota-Nagylak-Marospart-Kövegy irányában, ahol a térség értékes növényfajai természetvédelmi területeit, kaszálórétjeit, padkás szikeseit, löszpuszta gyepeit, szikes jellegű pusztagyepjeit a turisták, iskolai csoportok meglátogathatják. A tanösvényeken ismeretterjesztő, interaktív táblákkal, játékos feladatokkal megismerhetik, felfedezhetik az itt fészkelő madarak (fogoly, fűrj, széki lile, nagy goda, túzok, szalakóta, kék vércse) és a nagy számban megjelenő vonuló madárfajok (nagy lilik, daru, nagy póling, kis póling) és a déli pusztákon élő túzokpopuláció életét.

A 2011-ben az M43-as autópálya régészeti kutatásai során feltárt késő bronzkori földvárrendszer egyedi az országban, a turisták, gyerekek kiépített tanösvényen ismerkedhetnek meg ezekkel a helyekkel, történelmi eseményekkel.

3. Programcsomag: Alternatív gazdaságfejlesztés

1. Helyi - kiemelten mezőgazdasági (élelmiszer - zöldség és gyümölcs dísznövények) - termék piacok kialakításának és fejlesztésének támogatása
2. Helyi termékekhez kapcsolódó tudatosítás, fogyasztás ösztönzés, marketing tevékenység
3. Helyi termékfeldolgozó, csomagoló kisüzemek fejlesztése
4. Helyi értékesítési szövetkezetek létrehozása, városkörnyéki termelő és értékesítő szövetkezetek innovatív (online értékesítés, logisztika, szállítmányozás) megoldásainak fejlesztése
5. Termelési környezet biztonságát megteremtő szervezetfejlesztés (öntözési szövetkezet)
6. Helyi termék minőségbiztosítása (kooperációs labor)
7. Helyi termék előállításához kapcsolódó foglalkoztatást javító programok és kezdeményezések, munkavállalói készségek és munkaadói igények közelítése

Illeszkedve Csongrád Megye Területfejlesztési Programjához, illetve a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program gazdaságfejlesztési prioritásához, amely közvetlenül a megye, kistérség településeinek, az ott élő, és dolgozó embereknek az érdekeit szolgálják, térségspecifikus adottságokra, helyi termékekre épülő, gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási programmal összehangolva a Csanádpalota és Nagylak közötti összekötő út melletti területen egy Logisztikai és hűtő, csomagoló központ kialakítását tervezzük. A létesítmény Csanádpalota és vonzáskörzetében a környékbeli települések mezőgazdasági termékeinek összegyűjtésével, csomagolásával a legfontosabb cél a térség jövedelemtermelő képességének növelése, a munkahely teremtés.

4. Csongrád megyei tudáspólus

1. Tudásalapú gazdaság helyi feltételeinek megteremtése

- ELI science park, mint üzleti infrastruktúrához kapcsolódó ütemezett fejlesztések
Az Extreme Light Infrastructure szegedi megvalósítása politikai, tudományos és gazdaságfejlesztési szempontból egyedülálló lehetőséget teremt Szeged és térsége számára, melynek hatásai számtalan ponton jelentkeznek. E hatások közül kiemelve a gazdaságfejlesztésre gyakorolt hatásokat, az két pont mentén ragadható meg markánsan: egyrészt a beruházás megvalósítása mentén jelentkező többletjövedelmek, s azok hosszú távú - elsődlegesen a vállalalkozási szektorban jelentkező - gazdasági hatásai, másrészt a térség és így az ország gazdaságának tudás-alapú szerkezetváltására gyakorolt hatása, mely ez előbbieken jelentősen túlmutat. Az itt összegzett első hatás jól leírható az un. regionális multiplikátor értékével, melynek lényege, hogy a megvalósítandó beruházás, egy tovagyrúzó hatáson keresztül, annak mértékét meghaladó mértékű jövedelemnövekedést eredményez az adott gazdaságban
- Megyei innovációs rendszer intézményrendszerének tudatos megerősítése
- „Responsible innovation” koncepció érvényesülésének előmozdítása; innovációs ökoszisztéma létrejöttének támogatása
- Biopolisz park és további inkubátorházak ütemezett fejlesztése

2. Megyei húzóágazatok (biotechnológia, agrárvertikum/élelmiszeripar, ICT, egészségipar, megújuló energetika, kreatív iparágak) innovatív tevékenységeinek fejlesztése

- Csongrád megyei vállalkozások innovációs tevékenységének elősegítése
- Csongrád megyei innovatív eredmények helyi hasznosításának elősegítése
- Tudásintenzív üzleti szolgáltatások fejlesztése: innovációs eredmények piaci hasznosításának elősegítése, innovációs kapacitások és intézményi-üzleti szereplők összekapcsolása, belső és külső kapcsolatrendszer-, hálózat fejlesztése, újdonságkutatás, iparjogvédelem, innováció menedzsment

5. Forrásbevonás Csongrád megyébe

1. EU-s forrásbevonás

- Közvetlen brüsszeli forrásokhoz való hozzáférés javítása H2020 programokban való sikeres részvételre való felkészítés
- H2020 Csongrád megye alap – önerőt biztosít a H2020 forrásaihoz

2. Privát befektetés ösztönzés

- Megyei és helyi (szabad vállalkozói zónák) beruházás és befektetés ösztönzési szervezet létrehozása
- A helyi tudáshoz, a térség potenciáljához, húzóágazatokhoz illeszkedő célzott befektetési ösztönzési tevékenység (pl. Pharma vagy biomed vállalat)

6. Megyei munkavállalók munkaerő-piaci esélyeinek növelése

1. Foglalkoztatási paktumok létrehozása (munkaerőpiaci felmérések, kapcsolatrendszer elemzés, foglalkoztatási stratégiai megállapodások előkészítése, projektszintű beruházások, fejlesztések és a szakképzés összekapcsolása a térségben, hosszú távú együttműködések ösztönzése)

2. A szakemberek helyben tartása érdekében megyei ösztöndíj programok lebonyolítása, támogatott foglalkoztatás a szakképzésből, felsőoktatásból kilépő szakemberek számára (szakképzés, felsőfokú képzés összekapcsolása a munkaerőpiaccal - duális képzés)

3. Munkaerőpiacról kiszorulók átképzése, támogatott foglalkoztatása, különösen a hálózatos gazdasági együttműködések tekintetében; munkáltatói továbbfoglalkoztatási kötelezettség

A Start munkaprogram révén városunk nagyban hozzájárul a munkaerőpiacról kiszorult lakosoknak a munka világába való visszatéréshez. A programnak nem az a fő célja elsősorban, hogy profitot termeljen, de az mérhető eredménynek számít, hogy az általuk megtermelt termékek piaci versenyképes termékek. A legfőbb cél, hogy az emberek újra visszakerüljenek a foglalkoztatásba.

Közvilágítás korszerűsítése

2013. november 6-án megkezdődött a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Épületenergetikai Stratégia társadalmi és szakmai egyeztetése.

Az önkormányzatok számára a legnagyobb kiadáscsökkentést az idejétmúlt energetikai rendszerek korszerűsítése jelenti. A nagyfényerejű LED-ekkel egy teljesen új technológia jelent meg a világítástechnikában, mely töretlenül fejlődik. A gyártók egyre több LED-es termékkel jelennek meg a piacon. Egyik kiemelt területük a nagy darabszámú közvilágítás. Új vívmányról beszélünk. A LED, mint fényforrás önállóan nem alkalmazható a közvilágításban. A megfelelő lámpatestekkel, továbbá a körültekintően megtervezett és üzemeltetett LED rendszerekkel viszont jelentős energia megtakarítás érhető el. Ellentétben más fényforrásokkal, a LED-ek általában nem „égnek ki”, ha körültekintően tervezték és üzemeltetik.

A jól tervezett LED lámpatestek egyenletesebb világításra képesek, anélkül, hogy a környezetbe túl sok szórt fényt sugároznának, ám minden esetben méréssel kell ellenőrizni, hogy a fényeloszlás megfelel-e az adott világítási feladatoknak. A LED lámpatestek ára lényegesen magasabb, mint a hasonló fényáramú nátriumlámpás lámpatesteké. Minél nagyobb a teljesítmény, annál nagyobb a különbség. Ugyanakkor, ha a LED-es lámpatest fényeloszlása illeszkedik a világítási feladathoz, akkor a lámpatestek osztástávolsága vagy teljesítménye csökkenthető, ezáltal energia takarítható meg.

Önkormányzati épületek nyílászáró cseréje

Önkormányzati épületek korszerűsítése

Eddig közel 23 ezer épület energetikai paramétereinek felmérését végezték el, jelenleg a szövegezésnél tart a minisztérium. A program célja, hogy az épületállomány felmérését követően stabil szakmai alapot teremtsen egy széleskörű épületenergetikai támogatási program elindításához. A tervezett beruházások részletei a stratégia elfogadása, illetve az operatív programok véglegesítése után ismerhető meg. Az európai uniós vagy állami támogatások mértéke is a kormányzati, valamint európai uniós jóváhagyás után derül ki.

Számítások készültek arról, hogy a különböző épületkategóriákban milyen fejlesztési igények jelenhetnek meg és milyen támogatási konstrukciókban lehet a leghatékonyabban eredményeket elérni. A szakértők a lakóépületeknél 15, a középületeknél 42 kategóriát különböztettek meg, így konkrét épülettípusokhoz rendelt, műszaki és pénzügyi adatokkal alátámasztott csomagok jelennek majd meg.

A programok elsődleges célja az energiatakarékosság fokozása és a széndioxid-kibocsátás csökkentése.

A programhoz csatlakozással a közvilágítás teljes körű korszerűsítését lehetne végrehajtani. Az épületburok felújításánál a téli és a nyári hővédelem kialakításának támogatása is elérhető lesz. A beavatkozások kiterjedhetnek többek között a hőtermelő és hőleadó, a hálózati berendezésekre, továbbá a hőfogyasztás szabályozására és mérésére alkalmas eszközök beszerelésére is. A megújuló energiaforrások alkalmazása, elsősorban a fűtési és használati melegvíz előállításában közreműködő (pl. napenergiát felhasználó berendezések, hőszivattyúk vagy geotermikus) rendszerek telepítésének támogatása is a tervek között szerepel. Cél az új építésű épületek energiatakarékos kialakításának ösztönzése is.

Az önkormányzat bérbe adható lakásai, üzlethelyiségei energetikai korszerűsítése, felújítása nagyon aktuális feladat.

A szolgabírói háznak lakossági közvélemény kutatással funkciót kell találni.

A volt nevelő otthon épületében az idősek otthonának kialakítására amennyiben lehetőség nyílik be kell adni a pályázatot.

Megyei finanszírozású fejlesztési tervek

A Kormány 1115/2013. (III. 8.) Korm. határozatával határozott a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről, melyet 1831/2013. (XI. 14.) Korm. határozatával módosított.

Határozatában rendelkezett a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról. A határozat 1. számú mellékletében meghatározta a megyei önkormányzatok tervezési jogkörében készülő megyei szintű fejlesztési programok forrásainak indikatív megyénkénti megoszlását.

Ebben a mellékletben Csongrád megyének az Európai Regionális Fejlesztési Alapból 22 762,0 millió forint, az Európai Szociális Alapból 2 736,9 millió forint forrást biztosít.

A megye felosztotta lakosság arányosan kistérségekre a várható keretet. A települések meghatározták a várható keret terhére forrásigényüket, mely Csanádpalota esetében 224 millió forint volt. Az előzetes egyeztetések után a forrást csökkentették így Csanádpalotának 184,78 millió forint támogatás várható a Csongrád megyei finanszírozásból.

Csanádpalota Város Önkormányzatának Csongrád megyei finanszírozásból igényelt és biztosított támogatása (adatok millió forintban)

Fejlesztés megnevezése	igényelt	várható
Belterületi utak felújítása	100	60,78
Belterületi járdák felújítása	24	24
Kelemen László Művelődési ház hőszigetelése, elektromos hálózat ellátása napkollektorral (mini erőmű)	70	70
Gyermekjóléti szolgálat elhelyezését biztosító épület korszerűsítése, tárgyi feltételek javítása	30	30
ÖSSZESEN	224	184,78

Csongrád megyei finanszírozásból igényelt támogatások

A Makói kistérség TOP-hoz kapcsolódó részprogramja										
Projekt megnevezése	Fejlesztési csomagok jelenlegi előkészítettségi foka	Kijelölés típusa	Támogatási forma megnevezése	Kedvezményezett kör meghatározása	Fejlesztési csomagok időbeli ütemezése	Fejlesztési csomagok költségigénye	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés meghatározása	Kapcsolódó EU beruházási prioritás megnevezése	Fejlesztési csomagokhoz kapcsolódó számszerűsíthető (indikátor) vállalás(ok) számszerűsítve	
1. A Makói kistérség 1. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
1.1	Óvoda felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Apátfalva Község Önkormányzata	2014-2016	238	10.1	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	1 db felújított óvoda
1.2	A bölcsőde felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kiszombor Nagyközség Önkormányzata	2014-2016	25	10.1	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	1 db felújított bölcsőde
1.3	Óvoda felújítás, tornaszoba kialakítás	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Maroslele Község Önkormányzata	2014-2016	20	10.1	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	1 db felújított óvoda tornaszobával
1. programcsomag összesen						283				
A Makói kistérség 2. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
2.1	Faluház környékének felújítása, szabadtéri színpad	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ferencszállás Község Önkormányzata	2014-2016	6	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	1 db felújított faluház, 1 db szabadtéri színpad
2.2	Temetőnél parkoló és zöldfelület kialakítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Földeák Község Önkormányzata	2014-2016	15	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m ² parkoló a földéaki temetőnél, x m ² zöldfelület
2.3	Városközpont rehabilitáció 2. ütem	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016	950	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m ² városközpont rehabilitációja

2.4	Sportpálya	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Földeák Község Önkormányzata	2014-2016	20	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	1 db sportpálya
2.5	Fizikai aktivitás közösségi használatú tereinek fejlesztése - játszótér, park	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Klárafalva Község Önkormányzata	2014-2016	12	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	1 db játszótér, xm ² zöldfelület
2.6	Főtér felújítás	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Maroslele Község Önkormányzata	2014-2016	30	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	1 db felújított főtér
2. programcsomag összesen							1033			
A Makói kistérség 3. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
3.1	Honvédi csapadékvíz elvezetés bővítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016	100	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m felújított csapadékvízvezető hálózat
3.2	A belterületi belvíz elvezető rendszer teljes kiépítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Királyhegyes Község Önkormányzata	2014-2016	25	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m belvíz elevezető rendszer
3.3	Belvízelvezető árkok	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Klárafalva Község Önkormányzata	2014-2016	5	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m belvízelvezető árok
3.4	Belvízelvezető árkok	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Maroslele Község Önkormányzata	2014-2016	30	9.2	Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása	x m belvízelvezető árok
3. programcsomag összesen							160			
A Makói kistérség 4. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
4.1	Belterületi utak felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ambrózfalva Község Önkormányzata	2014-2016	8	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított belterületi út
4.2	Belterületi utak felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt	100% támogatás	Csanádpalota Város Önkormányzata	2014-2016	100	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított belterületi út

			projektek							
4.3	Járdahálózat bővítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016	200	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m új járda
4.4	Belterületi járdák felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Csanádpalota Város Önkormányzata	2014-2016	24	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m új járda
4.5	Gyalogos közlekedés biztosítása (járdafelújítás, akadálymentesítés)	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Földeák Község Önkormányzata	2014-2016	97	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított járda, x db akadálymentesített gyalogos pont
4.6	Gyalogos közlekedés feltételeinek javítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Királyhegyes Község Önkormányzata	2014-2016	2	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított járda
4.7	Makó-Kiszombor közötti kerékpárút	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kiszombor Nagyközség Önkormányzata	2014-2016	140	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m kerékpárút
4.8	Közösségi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztés - buszvárók felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Klárafalva Község Önkormányzata	2014-2016	8	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db felújított buszváró
4.9	Csanádpalota – Kövegy települések között kerékpárút kiépítése.	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kövegy Község Önkormányzata	2014-2016	18	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m kerékpárút
4.10	Belterületi utak felújítása és a földes utcák burkolása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Maroslele Község Önkormányzata	2014-2016	70	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított belterületi út
4.11	Belterületi utak aszfaltozása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Nagyér Község Önkormányzata	2014-2016	29	4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x m felújított belterületi út

4.1	Buszmegállók felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Pitvaros Község Önkormányzata	2014-2016		4.5	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db felújított buszváró
	4. programcsomag összesen							706		
A Makói kistérség 5. számú projektcsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
5.1	Község közvilágítás korszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ambrózfalva Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerű lámpatest
5.2	Hőszigetelés, fűtéskorszerűsítés, nyílászárók cseréje (orvosi rendelő, könyvtár, ifjúsági klub)	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Csanádalberti Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerűsített közintézmény
5.3	Közvikágítás korszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerű lámpatest
5.4	Kelemen László Művelődési ház hőszigetelése, elektromos hálózati ellátása napkollektorral (mini erőmű)	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Csanádpalota Város Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerűsített művelődési ház
5.5	Intézmények fűtéskorszerűsítése, nyílászárók cseréje	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ferencszállás Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerűsített intézmény
5.6	Az önkormányzati tulajdonban lévő épületek hőszigetelése és fűtésrendszerük korszerűsítése.	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Földeák Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerűsített önkormányzati épület
5.7	Intézmények fűtéskorszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Királyhegyes Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerű fűtésrendszerrel ellátott intézmény

5.8	Fűtőkorszerűsítés az önkormányzat intézményeinél	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kiszombor Nagyközség Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db korszerű fűtésrendszerrel ellátott intézmény
5.9	Művelődési ház felújítása, fűtőkorszerűsítés	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kövegy Község Önkormányzata	2014-2016	19	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db felújított művelődési ház
5.10	Önkormányzati intézmények energiatakarékos felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Magyarcsanak Község Önkormányzata	2014-2016	110	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	x db felújított önkormányzati intézmény
5.11	Művelődési ház idők napközi otthona és Alkotóház fűtőkorszerűsítés	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Nagyér Község Önkormányzata	2014-2016	14	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerű fűtésrendszerrel ellátott művelődési ház, 1 db korszerű fűtésrendszerrel ellátott idők napközi otthona, 1 db korszerű fűtésrendszerrel ellátott alkotóház
5.12	Önkormányzat épületének fűtés és világítás korszerűsítése.	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Nagylak Község Önkormányzata	2014-2016	29	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerűsített fűtésrendszerrel és lámpatesttel ellátott önkormányzati épület
5.13	Önkormányzat épületének fűtőkorszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföldreák Község Önkormányzata	2014-2016	5	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerűsített fűtésrendszerrel ellátott önkormányzati épület
5.14	Volt óvoda épület fűtőkorszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföldreák Község Önkormányzata	2014-2016	2	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerűsített fűtésrendszerrel ellátott, korábban óvodaként funkcionáló épület
5.15	Közösségi Ház fűtőkorszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföldreák Község Önkormányzata	2014-2016	3	4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db korszerű fűtésrendszerrel ellátott közösségi ház

5.1 6	Közüntézmények felújítása, épületenergetikai fejlesztések, megújuló energia hasznosítása. (Óvoda épület és a Polgármesteri Hivatal komplex felújítása)	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Pitvaros Község Önkormányzata	2014-2016		4.3	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	1 db komplex módon felújított óvoda, 1 db komplex módon felújított polgármesteri hivatal
5. programcsomag összesen							702			
A Makói kistérség 6. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan										
6.1	Orvosi rendelő felújítása, eszközfejlesztés	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ambrózfalva Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított orvosi rendelő, bővített eszközkészlettel
6.2	Orvosi rendelő kialakítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ferencszállás Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db új orvosi rendelő
6.3	Orvosi rendelők komplex felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	x db komplex módon felújított orvosi rendelő
6.4	Az egészségügyi alapellátás fejlesztése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Királyhegyes Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	x főt érintő korszerűsített egészségügyi alapellátás
6.5	Háziorvosi rendelő eszközfejlesztés és akadálymentesítés	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kláralfalva Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db akadálymentesített, bővített eszközkészlettel rendelkező háziiorvosi rendelő
6.6	Orvosi rendelő eszközfejlesztése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Maroslele Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db bővített eszközkészlettel rendelkező orvosi rendelő
6.7	Orvosi rendelő felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföleák Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított orvosi rendelő

			projektek							
6.8	Komplex egészségügyi szolgáltató központ létrehozása (orvosi, fogászat, gyógyszerár, védőnő, rendőrség)	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Pitvaros Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db komplex egészségügyi szolgáltató központ
	6. programcsomag összesen						400,00			
A Makói kistérség 7. számú projektsomaja a TOP-hoz kapcsolódóan										
7.1	Gyermekjóléti szolgálat elhelyezését biztosító épület korszerűsítése, tárgyi feltételek javítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Csanádpalota Város Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db korszerűsített, bővített eszközkészlettel ellátott gyermekjóléti szolgálat elhelyezését biztosító épület
7.2	Időskorúak nappali ellátását biztosító intézmény épületének felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kiszombor Nagyközség Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított gyermekjóléti szolgálat elhelyezését biztosító épület
7.3	Gyermek és Szociálisétkeztetés korszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Magyarcsanak Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	x főt érintő korszerűsített gyermek és szociálisétkeztetés
7.4	Szociális jelzőrendszer kiépítése az időskorú, egyedül élők számára	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Nagylak Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	x főt érintő szociális jelzőrendszer
7.5	Idősek otthona korszerűsítése	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Pitvaros Község Önkormányzata	2014-2016		9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db korszerűsített idősek otthona
	7. programcsomag összesen						94,00			

A Makói kistérség 8. számú projektsomagja a TOP-hoz kapcsolódóan

8.1	Polgármesteri hivatal felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Ambrózfalva Község Önkormányzata	2014-2016	5	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított polgármesteri hivatal
8.2	Hagymaház felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Makó Város Önkormányzata	2014-2016	50	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított Hagymaház
8.3	Könyvtár és művelődési ház épületének felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Kiszombor Nagyközség Önkormányzata	2014-2016	80	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított művelődési ház, 1 db felújított könyvtár
8.4	Önkormányzati épület részleges felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Klárafalva Község Önkormányzata	2014-2016	4	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db részlegesen felújított önkormányzati épület
8.5	Közösségi ház felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföldreák Község Önkormányzata	2014-2016	12	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított közösségi ház
8.6	Községháza felújítása	Előkészítés alatt	Megyei szinten kiemelt projektek	100% támogatás	Óföldreák Község Önkormányzata	2014-2016	11	9.7	A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése	1 db felújított községháza
	8. programcsomag összesen						162			
	Mindösszesen						3540			